

Dimitri Casteleyn

Het feest

2019 Prometheus Amsterdam

© 2019 Dimitri Casteleyn
Omslagontwerp Bart van den Tooren
Omslagbeeld Sad Poseidon, Antonio Mora
Foto auteur Stephan Vanfleteren
Zetwerk Mat-Zet bv, Soest
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 3573 7

Uitnodiging

Maurits

Ik vergeet nooit wat mijn moeder me op haar sterfbed zei. Ik was veertien en de herfst van 1980 kondigde zich koud aan. Irak viel Iran aan, in Algerije beefde de aarde met meer dan twintigduizend doden als gevolg, in Turkije greep het leger de macht en in München was op het Oktoberfest een bom ontploft waarbij dertien doden gevallen waren. Mijn moeder begreep maar niet dat mijn vader mij altijd verplichtte mee naar het nieuws te kijken. Ze vond dat niet nodig voor een kind. We hadden een groot boerenerf en woonden in het voorhuis. Daarachter bevond zich centraal de boerderij. In het achterhuis was de stal voor de koeien en de paarden. Onze varkens stonden in een nabijgelegen schuur, met de fornuisplot waarin mijn moeder de aardappels voor de varkens kookte. Op de zolder sloegen we het hooi op. Onze houten kippenhokken lagen iets verder weg van de boerderij op een hoge plaats met de raamkant op de zon gericht, daarachter dan onze aardappels, bieten en knollen. Onze moestuin en onze boomgaard bevonden zich voor de boerderij en gaven ons niet alleen groenten en fruit maar ook bloemen en planten. De seizoenen gaven elk een andere geur. Het hout van onze bomen gebruikten we voor het onderhoud van de boerderij. Mijn vader had vroeger in zijn opleiding geleerd hoe om te gaan met de gewassen en was dan ook erg bedreven in zijn boerenstiel, maar hij had nooit opgepikt hoe bedrijfsvoering in elkaar zat en zijn gebrek aan kennis

om met prijzen om te gaan had ervoor gezorgd dat wij nooit in staat geweest waren iets te sparen voor de toekomst. Hij weigerde de omschakeling naar een grootschalig boerenbedrijf, niet uit overtuiging maar uit onkunde.

Mijn moeder was er altijd helemaal voor mij, ook al hielp ze mijn vader op het erf: 's morgens wekte ze me met haar eeuwige glimlach, legde mijn kleren voor de dag klaar in onze badkamer, zorgde altijd voor een glas vers vruchtensap als ik beneden kwam, smeerde mijn boterhammen en gaf me altijd mijn broodtrommel mee. Daarin stopte ze ook een boterham met hagelslag, mijn geliefkoosde beleg, omdat ze wist dat ik niet graag naar school ging. Nu en dan moffelde ze er ook een klein briefje in waarop ze iets liefs schreef. Dat ze wist dat ik niet stond te springen om elke dag opnieuw de tocht naar de school aan te vatten kon ik het best zien aan de manier waarop ze elke keer zwaaide als ik naar de bushalte vertrok: ze stak haar hand weifelend en in kleine opgaande bewegingen naar boven alsof ze zich verontschuldigde dat ze me niet thuis kon laten. Er was genoeg werk voor mij op het erf, maar de leerplicht zorgde ervoor dat iedereen naar school moest.

‘Werk hard, jongen, en laat niet met je sollen. Vier uitbundig elke dag die je krijgt. Het is zo voorbij,’ zei mijn mama mij op haar sterfbed.

Ik zie mijn vader nog staan naast mij, zijn enige zoon. Hij kreeg geen woorden meer uit zijn mond, alleen nog tranen uit zijn ogen, legde zijn ene hand op de vrouw die hij zo liefhad en met wie hij graag de rest van zijn leven doorgebracht had en zijn andere hand op mijn hoofd. De stilte sprak.

‘Mag ik met je mee, mama?’ vroeg ik. Ik hoorde mijn eigen stem breken.

‘Wie zal er dan bij papa blijven?’ zei ze stil.

Ze kon niet weten dat de seizoenen zijn wonden niet zouden helen, dat mijn vader haar gemis nooit zou verwerken, dat hij zijn leven nooit meer anders zou weten in te vullen en haar enkele jaren later zelf zou volgen naar haar velden, naar haar akkers. Hij miste haar haren ’s morgens in de wastafel, hij miste haar hoopjes kleding in ons huis, hij miste haar als ik bij hem in bed kwam liggen, hij miste haar als ik jarig was. Het was schrijnend om hem zo koud te zien worden. Zo bleef ik, na mijn middelbare school, helemaal alleen achter op deze wereld, met tragere dagen en enkele oude foto’s die geler werden met de jaren. In het begin was ik kwaad op mijn vader omdat hij me alleen liet en zelfs geen laatste woorden voor mij over had, maar met de jaren begreep ik hem beter: ze waren een duo waar ik niet tussen kon komen, een tandem waar ik niet tegenop kon.

Ik denk voortdurend aan mijn moeder, hoe moedig zij wel niet met haar eigen dood omging en de boodschap die ze me gaf in haar laatste uren.

‘Een zeldzame ziekte, hoogstwaarschijnlijk genetisch doorgegeven,’ hoor ik de dokter nog maanden voor haar sterfdatum tegen mijn vader zeggen in de kamer naast waar mijn moeder voor de zoveelste onderzoeken lag, alsof hij zich tweemaal moest verontschuldigen: dat mijn mama terminaal was en dat het erfelijk overgedragen was. Geleidelijk waren mijn ouders ver van hun vrienden en burens gaan leven, in hun donkere huiskamer en in witte ziekenhuiskamers, want u weet hoe mensen zich gaan gedragen als ze van

iemand horen dat hij of zij terminaal is, juist het omgekeerde van wat je echt wil: ze durven geen contact meer op te nemen op het moment dat je juist meer dan ooit verbinding nodig hebt. *We wilden niet storen*. Nu snap ik wel dat niemand weet hoe om te gaan met zijn eindigheid, dat leren we nergens in de school van het leven, maar het leek me toen alsof mijn ouders al een eerste keer stierven, nog voor mijn mama echt overleden was.

Ik ga een feest organiseren, de laatste woorden van mijn moeder indachtig. Dat heb ik veel te weinig gedaan en hoe kan ik mijn ouders beter eren dan door een feest te geven? Een echt feest met alles erop en eraan, een viering die geen enkele deelnemer ooit zal vergeten. Natuurlijk geen gala om de ogen uit te steken met honderden mensen, maar een intiem festijn met slechts enkele gasten.

Nee, ik ben geen twintig of vijfentwintig jaar getrouwd (het is me nooit gelukt te huwen, daarvoor had ik het te druk, misschien was ik gewoon te bang om mijn vrouw vroeger te verliezen) en nee, ik geef ook geen babyborrel. Ik word gewoon vijftig. Ik maak mezelf graag wijs dat ik daarmee in het midden van mijn leven aanbeland ben, en wil dat vieren met mensen die je anders nooit uitnodigt op zo'n bijeenkomst: Eva, Thomas, Leonie en Jacob, mijn vier klasgenoten van het laatste jaar van onze middelbare school. Als dat geen origineel idee is.

De meeste mensen zijn eerst blij met een uitnodiging voor een feest, maar al gauw maakt die vreugde plaats voor een praktisch puffen: zijn we nog vrij die avond? We moeten toch niets verzetten? Wat ga ik aandoen? *Help, ik heb geen*

nieuwe kleding meer. Zullen ze dansen? Wie zou er allemaal uitgenodigd zijn? Dinges zal er toch weer niet bij zijn? Wat zou een gepast cadeau zijn? Staat er een cadeautip in? Wat geef je mensen die alles al hebben?

Ik woon alleen, dat wil zeggen, samen met mijn rechterhand Pierre. Natuurlijk hoor ik wel wat de mensen zeggen over het feit dat ik alleen met een man samenwoon, maar dat is hun probleem.

Maurits Matthys, dat is toch die succesvolle ondernemer die met zijn butler samenwoont?

Ja, het schijnt. Zouden ze...?

Ik heb Pierre indertijd in dienst genomen op basis van een onvoorwaardelijke trouw en gehoorzaamheid en zijn bereidheid tot buitengewone discretie. Ik haalde hem bij de butlerschool omdat ik wist dat ze daar ook mensen opleiden die geen gezin en geen familie meer hebben en die daardoor de mogelijkheid in zich dragen zich afhankelijk op te stellen. Bijna altijd zijn de beste butlers wezen: omdat ze alleen zijn, kijken ze nog meer uit naar waardering van de familie voor wie ze werken. Ook selecteerde ik Pierre omdat hij, net als ik, enig kind is: dat scheidt een band. Zo kreeg ik als het ware de broer die mijn ouders mij nooit gegeven hadden. In het rapport over hem had de headhunter geschreven dat Pierre allround was en uitzonderlijk getalenteerd. Hij was duur maar dat kon mij niet schelen. Als je rijk bent, kan je alles relatief bekijken, absolute cijfers tellen niet meer.

Pierre heeft zich inderdaad ontpopt tot een geweldige rechterhand. Ik noem hem trouwens nooit butler, uit respect en ook omdat dat woord zo ouderwets overkomt, zo *Downton Abbey*. Hij vult mij aan waar ik tekortschiet. Wat zeg ik? Hij vult alle

gaten die ik achterlaat in op een manier die mij altijd weer gelukkig stemt. Het is niet velen gegeven. Ik denk zelfs dat hij mijn beste personeelslid ooit is, beter dan om het even wie in mijn bedrijf, dat durf ik eerlijk toe te geven. Misschien heeft het er ook mee te maken dat ik hulp en bijstand in mijn privéomgeving meer naar waarde weet te schatten dan in mijn professionele omgeving, al heb ik er wel wat lang over gedaan om dat door te krijgen. Gaandeweg is Pierre ook meer dan mijn beste personeelslid geworden, een echte zielsverwant, hij zou waarlijk alles voor mij doen. *We're in this together.*

Omdat ik zelf vooral bezig ben met geld verdienen heb ik Pierre gevraagd een detectivebureau in te schakelen en het proces voor mij te managen. Het is per slot van rekening drieëndertig jaar geleden – twee derde van ons leven tot nog toe – dat ik met de meesten van hen contact had; ik heb dus wel wat in te halen wat kennis over mijn vier vroegere klasgenoten betreft. Ik heb Pierre gezegd dat het me niet kan schelen wat buurtonderzoek, verborgen camerasystemen, observatiebussen, teletenzen, af luisterapparatuur in huizen en wagens, gps-zenders, dataonderzoek op computers en telefoontaps kosten, als de research van het recherchebureau maar discreet gebeurt en grondige kennis oplevert waardoor het feest kan doorgaan. We moeten daar ook niet flauw over doen, want tegenwoordig is de discussie over privacy een valse discussie: privacy bestaat niet meer. Je kan in onze steden geen enkele straat meer in wandelen of je wordt aan alle kanten door allerlei camera's gefilmd en geregistreerd; je kan het internet niet meer op of Google en Facebook weten precies waar en wanneer je wat bekeken hebt en/of je wat gekocht hebt, ze kennen je voorkeuren en je interesses, ze kennen je vrienden,

ze koppelen allerlei gegevens aan elkaar zodat ze weten of je een tuin hebt of een huisdier en tot welke sociale klasse je behoort, ze weten al wie zwanger is nog voor de persoon het soms zelf weet, allemaal zogezegd om hun reclame te kunnen personaliseren. Om nog te zwijgen van wat de regeringen tegenwoordig over jou weten zonder dat je het doorhebt. Begin dus alsjeblieft niet over privacy, wat ik doe zal echt geen verschil maken. Bovendien staat er te veel op het spel voor mij.

Daarna wil ik dat Pierre de uitnodigingen op een creatieve manier opstelt en verstuurt. Ik heb hem nogmaals op het hart gedrukt dat budget geen punt is maar dat weet hij onderhand wel van mij. Je wil niet weten hoe goed hij me intussen kent.

Ik kocht mijn kasteel op het oude terrein van de Wereldtentoonstelling een tijd geleden al. Het slot uit de Gentse interbellumperiode lag er al jaren verloederd bij sinds het door de oude adellijke Franstalige eigenaars met spijt in het hart opgegeven was. De kosten om het te onderhouden waren te hoog geweest. Ik liet Pierre een historische studie maken over de geweldige geschiedenis van deze burcht en zette er drie architecten op om zo het paleis zijn oude grandeur opnieuw te geven: een architect voor het gebouw, een interieurarchitect voor de afwerking binnenin en een tuinarchitect voor het omliggende terrein. Zo kwam ik te weten dat de oorspronkelijke architect Georges Verenghen zich voor het kasteel inspireerde op het paviljoen van Le Petit Trianon te Versailles en besloot ik die classicistische Lodewijk xvi-stijl in zijn grootsheid te herstellen. Ik hou ervan als het in orde is. Met zijn rigoureuze vormgeving en zijn symmetrie

wilde ik het beeld van de klassieke tempel opnieuw alle eer aandoen. Het moest meer worden dan rigoureuus opkalefateren: ik liet de lange dreef naar het slot heraanplanten, de hoge bomen vooraan wegnemen, alle gevels en muren in het wit bepleisteren, ik herstelde de kasteelvleugels in eer en ik bouwde een nieuw interieur. Hier woonden altijd voorname mensen die hun stempel op de maatschappij drukten en dat zou nu niet anders zijn. De wereld is veranderd, de economie kent disruptieve ontwikkelingen en levert dus nieuwe rijken op. Niets mis mee. Vooraan op het kasteel bracht ik mijn leuze aan in grote letters: *WORK SMART*.

Ze noemen mij een topondernemer, maar wat is dat, een topondernemer? Het is niet omdat mijn bedrijf al 'Onderneming van het Jaar' werd, dat ik al die lof verdien. Ik heb gewoon het verstand gehad mij te omringen met de beste mensen. Bovendien zorgde ik er altijd voor om nieuwe medewerkers die niet zo goed bleken als ze zich in een eerste gesprek verkocht hadden er op tijd uit te gooien en te bedanken voor bewezen diensten. Daar deed ik onszelf een groot plezier mee. Hen ook, maar dat kregen ze pas later door. Ook ben ik buitengewoon veeleisend, daarom betaal ik ze ook zo goed. Daarnaast beleg ik en handel ik naar de onvoorspelbaarheid van markten en mensen. Na jarenlange ervaring heb ik geleerd dat de mens een nerveus wezen is, dat op elk kansje springt, en nooit voor de lange termijn durft te gaan. Spreiding, daar draait het bij mij altijd om. Ik koop niet alleen Europese, maar ook Amerikaanse en Aziatische aandelen. Ik spreid mijn investeringen over verschillende sectoren, dus niet alleen in farma of energie maar bijvoorbeeld ook in *consumer* of wie weet zelfs in banken (*what goes down must go*

up). Ik bestudeer niet alleen aandelen, maar ik kijk ook naar obligaties of vastgoed of goud. En ik vergeet zeker ook mijn korfje cryptomunten en mijn pensioenverzekeringen niet. Ik beleg ook niet alles bij één financiële instelling, maar ik spreid, jawel, bij minstens enkele banken. Ik verdeel dus ook mijn risico. Ik ben niet afhankelijk van de waan van de dag, van de onvoorspelbaarheid van de markt. Ik ben er conceptueel mee bezig, ik kijk naar de grote lijnen, ik beleg vooral in bedrijven die duurzaamheid hoog in het vaandel dragen en ik blijf weg van de korte termijnen. Ik diversifieer niet alleen, maar ik neem ook mijn tijd. Ik beleg uiteraard alleen dat geld dat ik de eerste jaren niet nodig heb. Ik probeer de notie 'tijd' te begrijpen en leer zo dat alles cyclisch is, dat alles terugkomt als je maar lang genoeg wacht. En heel plezierig dat bijna iedereen dat vergeet: dat alles terugkomt, en daar dus al zeker niet naar handelt. Ik zet daar in mijn voorspellingen ook op in. Ik lees veel artikelen en probeer zo veel mogelijk te begrijpen. Ik zie het als één omvangrijk spel, een combinatie van Monopoly, Risk en Stratego. Vergeet niet dat volwassen mensen kleine kinderen gebleven zijn maar dat anders zijn gaan verpakken, met mooiere maatpakken en fijnere bewoordingen. Ik durf grote pakketten te verkopen of aan te kopen 'tegen de markt in'. Ik geniet van de paradoxen (*de rente was nog nooit zo laag en toch spaart men meer dan ooit op spaarrekeningen*) en bedenk dat ze menselijk zijn. Ik verkneukel me erover. Ik volg de fiscale veranderingen, ze zijn schering en inslag in ons land, en zie er het spelelement van in. En ik investeer. Verder weinig geheimen. Als mensen me dan jaren later een topondernemer noemen, dan vind ik dat eerlijk gezegd vooral grappig.

Eva

Ik kom thuis van een driedaags congres, georganiseerd door de hogeschool waar ik halftijds lesgeef ('Overnachten is verplicht zodat je beter kan netwerken met de broodnodige potentiële partners van onze hogeschool' had er in de begeleidende brief gestaan). Ik haal de post van de voorbije drie dagen uit mijn brievenbus. Welgeteld één envelop, verder enkel reclamefolders. Een prachtige rode envelop waar mijn naam op gekalligrafeerd staat met rechtsboven kunstzinnige postzegels. Ik bekijk de afzender: Maurits Matthys, Congreslaan 177, 9000 Gent. Ik stap binnen, stop een koffiepads in mijn Senseo en op het moment dat ik de brief wil openen, overvalt mij een geur. Ik ruik aan de koffie maar het aroma is precies als anders, daar komt de vreemde geur niet vandaan. Op dat ogenblik merk ik dat het mijn hand is die ruikt. Ik snuif nogmaals, eerst aan mijn handen en daarna aan de envelop en de schoolpoort van jaren geleden doemt voor mij op als in een onverwachte droom. Ik weet niet hoe het komt maar de geur brengt mij ogenblikkelijk terug naar mijn middelbareschooltijd. De grote poort met daarin een deur waarlangs ik binnenkwam. De portier die me elke dag opnieuw bedreigend aankeek alsof hij er mij graag aan herinnerde dat er opnieuw een saaie schooldag aangebroken was en dat ik mijn goede humeur het best kon achterlaten bij de ingang. Dat er niets aan te doen was, dat het eenmaal zo moest. De maandag, de dinsdag, de woensdag, de donderdag, de vrijdag. Ik denk

aan mijn vader die mij altijd zei dat zij ook de zaterdag naar school hadden moeten gaan en zelfs de zondag paraat waren omdat ze dan naar de Heilige Mis moesten. Alsof ik daarmee getroost was, alsof ik dan blij was dat ik zelf slechts vijf volle dagen van 's morgens vroeg tot 's avonds laat naar die verrekte school moest, naar dat mini-universum waar ik kennis moest opdoen om dan later in het echte leven, in het zogenoemde grote universum je weg te zoeken, je weg te vinden, op weg te gaan. Ik sta versteld dat de geur van een envelop mij bij mijn middelbareschooltijd en bij mijn vader brengt.

Ik open de rode omslag, zie dat het een uitnodiging is, nestel mij in mijn knusse fauteuil en lees de invitatie. *50 worden als je je nog altijd 28 voelt en er als 39 uitziet*, lees ik. *Ons vijf nog eens samenbrengen*, lees ik verder. Mijn god, een klasreünie. Vier mensen die ik in geen drieëndertig jaar heb gezien. Drie toch. Die ene die mij de uitnodiging stuurt, heb ik wel kunnen volgen via de media, maar echt kennen doe ik hem toch ook niet meer. Wat zou er van Thomas en Leonie en Jacob geworden zijn? Misschien hebben ze een interessant diploma gehaald en daarna een mooie carrière gemaakt, zijn ze gelukkig getrouwd, hebben ze een prachtig huis neergezet met een grote tuin en hebben ze inmiddels ferme kinderen die op hun beurt in de voetsporen van hun ouders treden. Moet ik dan naar zo'n feest om alleen maar succesverhalen te gaan aanhoren? Naar een gebeurtenis waar iedereen zal zitten pochen met het succesvolle leven dat hij of zij opgebouwd heeft, waar eenieder zich opnieuw zal meten aan de ander met als doel het best uit de vergelijking te komen? Typisch ook dat iemand die het zogezegd wel 'gemaakt' heeft in onze maatschappij de klasreünie organiseert.

Anderzijds, is dit geen ideale gelegenheid om banden van toen opnieuw aan te halen, om de draad van vroeger weer op te pakken? Zo'n avond zou ook reuzegezellig kunnen worden en wie weet zelfs de start van een nieuwe traditie. Ik twijfel. Misschien kan ik er een artikel over schrijven voor het maandblad *Filosofie* waar ik als freelancer nu en dan iets voor schrijf: de zin of onzin van klasreünies. Ja, lijkt me een leuk idee!

Ik maak een tweede kopje koffie klaar, eet een paar speculaaskoekjes en lees de uitnodigingskaart nogmaals. De mooie humoristische tekst doet me een beetje aan een grappig gedicht denken. Ik verzamel gedichten. Je hebt mensen die postzegels verzamelen, vreemde munten, bidprentjes, bierviltjes of kleine flesjes alcohol, maar ik verzamel gedichten. Het kan me niet schelen wat andere mensen daarvan vinden. Als ik een goed gedicht tegenkom in een krantenbijlage maak ik op mijn faxmachine thuis altijd een kopie (gelukkig kan ik met mijn faxmachine ook kopieën maken nu ik nooit meer fax). Of als ik in de stad op de muur of op een broodzak een goed gedicht tegenkom, neem ik mijn Moleskine-schriftje en schrijf het gewoon over of neem een foto met mijn smartphone als ik niet veel tijd heb. Ik ben eraan begonnen in het tweede jaar dat ik les gaf, ik weet het nog goed want in het eerste jaar had ik nooit tijd door de vele lesvoorbereidingen. Honderden gedichten heb ik al en er zitten pareltjes tussen van vaak onbekende dichters. Ik kreeg zelfs ooit van een collega een kussensloop met een gedicht erop als cadeau en sindsdien slaap ik letterlijk op poëzie. Het vervelendst vind ik het als ik een goed gedicht op de radio hoor: dan neem ik snel pen en papier maar ik

kan wat ik hoor nooit bijbenen, er blijven alleen flarden van zinnen over. Dan vul ik het gedicht verder in met allerlei andere mogelijke zinnen en maak ik er mijn eigen gedicht van zodat alle puzzelstukjes op mijn eigen manier samenvallen.

Ik ruik nogmaals aan de uitnodigingskaart en de studie-zaal, waar we elke morgen binnendruppelden om de leerstof van de toetsen van de dag te herhalen, komt me zo opnieuw voor de geest. Ik heb toch geen uitgesproken positief gevoel bij de herinnering aan die zes lange jaren, ook al zijn ze inmiddels zo ver weg. Realiseer ik me nog wel wat er die periode allemaal gebeurd is, besef ik wel voldoende het belang van die vormende jaren of heeft de tijd als een zeef beslist wat ik mij wel en wat ik mij niet meer herinner? Wat is bovendien waar en wat is niet waar? Wat heeft zich echt voorgedaan en wat heb ik er achteraf bij gefantaseerd? Wat weet ik nog en vooral: wat kan ik mij niet meer voorstellen?

Dat laatste zal ik alleen beter kunnen invullen als ik naar de reünie ga en de puzzelstukken van mijn vroegere klas-makkers naast die van mij ga leggen. Maar ik besef dat een samenkomst ook een onvolledig beeld zal schetsen en dat ook zij zich alleen zullen herinneren wat zij echt willen onthouden. Misschien brengen ze anekdotes naar boven die ik mij plots voor de geest kan halen, maar ze zullen ongetwijfeld ook verhalen oprakelen die ik mij helemaal niet meer kan herinneren. Wat moet ik daarmee? Wat is de zin van zo'n bijeenkomst? Gezellig zal het wellicht ook niet worden, want dan waren we al eerder samengekomen. Of denk ik te veel na, zoals mijn collega's mij zeggen? Als ik nu gewoon ga, kan het alles welbeschouwd toch alleen interessant worden om te zien hoe vijf vroegere klasgenoten met elkaar omgaan